

РЕЗЮМЕТА

на рецензираните публикации на гл. ас. д-р Николета Кузманова за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ професионално направление 3.6. Право (Наказателно право)

Монография „Свободата на религията и наказателното право“, Изток – Запад, С., 2022, ISBN 978 – 619 – 01 – 1001 – 9, 252 страници

Фокусът на научното изследване е към един специфичен аспект от правната уредба на свободата на религията – значението на наказателното право в нея. В съответствие с общоустановените стандарти изложението е структурирано в увод, три глави и заключение.

Уводът представя в обобщен вид необходимостта от изследването, като се поставя изричен акцент на юридическата му същност. Значението на наказателното право в правната уредба на свободата на религията се определя в две основни насоки – като гаранция за нормалното упражняване на тази свобода и като един от юридическите механизми за осигуряване на ефективността на забраните и ограниченията, свързани с нея. А от спецификите на наказателното право като самостоятелен правен отрасъл се обуславя връзката му с позитивната правна уредба на свободата на религията и в двете насоки.

Глава първа от изложението е посветена на анализа на законодателните решения в конституционната уредба за закрепването на тази свобода в каталога на основните права и свободи и влиянието върху съдържанието на тази уредба на отношенията между държавата и религиозните институции през различните исторически периоди, както и на международните и европейски стандарти, които са относими към нея. Предвид юридическата насоченост на анализа от съществено значение за него е изясненото юридическо съдържание на понятията в конституционната уредба – вяра, религия, изповедание, вероизповедание и техните производни, които имат пряко отношение и към наказателноправната уредба. В изследването се проследява в сравнителен план изграждането и развитието на правната уредба на свободата на религията от Конституцията на Княжество България до Конституцията на Република България от 1991 г. и влиянието, което имат върху тази уредба два фактора във всеки исторически период – отношенията между държавата и религиозните институции и международните актове, по които държавата ни е страна, както и актовете от правото на Европейския съюз, които са относими към обсъжданата проблематика. На тази база се правят изводите за същността на свободата на религията като основна свобода на човека, въз основа на която се основава авторската теза за ролята на наказателното право в правната уредба, свързана с нея.

Втората глава е посветена на наказателноправната защита на свободата на религията като гаранция за нормалното ѝ упражняване. Тя обхваща както защитата на свободният избор на религия, така и на външното поведение, в което се обективира този избор. Така както и обхватът на конституционната уредба на свободата на религията и този на наказателноправната ѝ защита е обусловен от отношенията държава – религиозни институции в съответния исторически период. Преходът от единство на българската държава с определената за господстваща религия към светска по характер държава обективно се отразява на обема на тази защита. През неговата призма държавата преценява кое деяние и при какви условия на време, място и обстановка, проявява онази степен на обществена опасност, която обосновава определянето му за престъпление. Изследването в тази му част проследява в сравнителен план изграждането и развитието на тази защита от Наказателния закон от 1896 г. до действащата уредба в Наказателния кодекс. Представеният анализ е структуриран по видове престъпления, които са от значение за обсъжданата проблематика при следване на общоприетия стандарт за изясняване на признаците на съставите, като се отчита и връзката на съответния наказателен закон с конституционната уредба на свободата на религията през съответния исторически период.

В глава трета се разглежда значението на наказателното право за правната уредба, свързана със свободата на религията, като юридически механизъм за осигуряване на ефективността на забраните и ограниченията, свързани с тази свобода. Те изразяват границите на разделението на държавата и правото от религиозните институции и религията. Изграждането и развиването на уредбата на забраните и ограниченията се основава както на защитата на държавния интерес от ненамеса на религиозните институции в държавното управление, така и на обществения интерес чрез създаване на реални гаранции за спазване на конституционните принципи за равенство, справедливост и търпимост в правовата държава. Изложението в тази му част представя анализ на основанията при забраните и ограниченията. Въз основа на него държавата прави преценка за начина, по който да структурира на ниво закон уредбата, свързана с тяхното нарушаване. Първият възможен подход е да се създадат самостоятелни състави на съответните видове правонарушения, които да предвиждат конкретни нарушения на всяка забрана или ограничение. Вторият възможен подход е по-прагматичен. В зависимост от конкретното поведение, в което се изразява нарушението, да се прилагат съществуващи състави на съответния вид правонарушение. Проследяването на правната уредба, която е относима към тази част от обсъжданата проблематика показва, че изборът на подход е преценка по целесъобразност от страна на държавата. Тя се основава на значението на ценността, към която е насочено конкретното основание на забрана или ограничение, свързани със

свободата на религията. Поради това по правило наказателните закони не съдържат нарочни състави на престъпления, които да са относими към конкретна забрана или ограничение на свободата на религията. В зависимост от конкретното деяние, в което се изразява тяхното нарушаване, приложение намира съществуващ състав на престъпление, чиито признаци са осъществени в конкретния случай.

В заключението са представени в обобщен вид най-важните изводи от съдържащия се в изследването анализ на правната уредба на свободата на религията и значението на наказателното право за нея.

Monograph “Religion’s freedom and Criminal law”, Iztok – Zapad, S., 2022, ISBN 978 – 619 – 01 – 1001 – 9, 252 pages

Focus of this research is a specific aspect of legal framework for freedom of religion – meaning of criminal law in it. In accordance with generally established standards, exposition is structured in introduction, three chapters and conclusion.

Introduction summarizes the need of this research with an explicit emphasis on its legal nature. The importance of criminal law in the legal framework of freedom of religion is defined in two main directions - as a guarantee for the normal exercise of this freedom and as one of the legal mechanisms to ensure the effectiveness of prohibitions and restrictions related to it. And the specifics of criminal law, as an independent branch of law, determine its connection with the positive legal framework of freedom of religion in both directions.

Chapter one of the exhibition is devoted to analysis of legislative decisions in the constitutional framework for enshrining this freedom in the catalog of fundamental rights and freedoms. Moreover, it analyzes the impact on the content of this regulation of relations between the state and religious institutions in different historical periods and international and European standards that are relevant to it. Given a legal orientation of the analysis, it is essential to clarify the legal content of the concepts in the constitutional framework - faith, religion, denomination and their derivatives, which are directly related to the criminal law. The study compares construction and development of the legal framework for freedom of religion from the Constitution of the Principality of Bulgaria to the Constitution of the Republic of Bulgaria from 1991 and the influence of two factors on this system in each historical period - relations between the state and the religious institutions and the international acts to which our country is a party, as well as the acts of the law of the European Union, which are relevant to the discussed issues. On this basis, conclusions are drawn about the nature of freedom of religion as a fundamental human freedom and author's thesis about the role of criminal law in the legal framework related to it is based.

Second chapter is devoted to protection of religious freedom in Criminal law as a guarantee of its normal exercise. It covers both the protection of the free choice of religion and the external behavior in which that choice is objectified.

The scope of the constitutional regulation of the freedom of religion and that of its legal protection in Criminal law is also reviewed and determined by the relations between the state and religious institutions in the respective historical period. The transition from the unity of the Bulgarian state with the dominant religion to the secular state objectively affects the scope of this protection. Through its prism, the state judges which act and under what conditions of time, place and situation, manifests the degree of public danger that justifies its designation as a crime. In this part, the research traces the construction and development of this protection from the Criminal Code of 1896 to the current regulation in the Criminal Code in comparative terms. The presented analysis is structured by types of crimes that are relevant to the issues discussed, by following the generally accepted standard for clarifying the characteristics of the panels, taking into account the relationship of the criminal law with the constitutional framework of religious freedom during the historical period.

Chapter Three examines the importance of Criminal law for the legal framework related to freedom of religion as a legal mechanism for ensuring the effectiveness of prohibitions and restrictions related to this freedom. They express the boundaries of the separation of state and law from religious institutions and religion. The establishment and development of the regulation of prohibitions and restrictions is based on the protection of the state interest from non-interference of religious institutions in public administration and the public interest by creating real guarantees for compliance with the constitutional principles of equality, justice and tolerance in the rule of law. In this part, the statement analyzes the grounds for protection and restrictions. The first possible approach is to create independent panels on special types of offenses, which will make specific violations of any protection or restriction. Application of existing compositions of the respective type of offense is depending on the specific behavior in which the violation is expressed. The follow-up of the legal framework, which is relevant to this part of the discussed issues, shows that the choice of approach is an assessment of the appropriateness of the state. It is based on the importance of the value to which the specific ground of prohibition or restriction related to freedom of religion is directed. Therefore, as a rule, criminal law does not contain intentional corpus delicti that is relevant to a specific prohibition or restriction of freedom of religion. Depending on the specific act in which their violation is expressed, an existing corpus delicti is applied, the signs of which have been committed in the specific case.

The conclusion summarizes the most important conclusions of the analysis of the legal framework of freedom of religion and the importance of criminal law for it.

СТАТИИ

2. Тенденции в тълкувателната дейност на ОСНК на ВКС след 1991 г., „Научни четения в памет на Венелин Ганев и Никола Долпачиев“,

сборник доклади, Университетско издателство, С., 2017 г., ISBN 978 – 954 – 07 – 4260 – 1, стр. 239-247.

Анализът на тълкувателната практика се основава на тълкувателните решения на Общото събрание на Наказателната колегия (ОСНК) на Върховния касационен съд (ВКС) в областта на наказателното право след 1991 г. Въз основа на тяхното съдържание се извеждат и обобщават тенденциите в тълкувателната дейност. Представени са и някои констатации, които към момента на изследването все още не се определят като тенденции, но тяхното съществуване е от значение за прилагането на НК поради задължителния характер на тълкуването.

Interpretative activity tendencies of the General Assembly of The Criminal Chambers the SCC since 1991, "Scientific readings in memory of Venelin Ganev and Nikola Dolpachiev", collection of reports, University Press, С., 2017 г., ISBN 978 – 954 – 07 – 4260 – 1, pp. 239-247.

The analysis of the interpretative practice, based on the level of interpretative decisions of General Assembly of the Criminal Chambers (GACC) of the Supreme Court of Cassation (SCC), within the field of Criminal Law is directed to examine the content of the acts which were exceeded since 1991. As a result of it, the tendencies of interpretative activity are summarised. Several ascertainments are presented as well, even though they are not considered as tendencies yet. Their existence is relevant to the application of the Penal Code because of the mandatory nature of interpretative.

3. За принципите на наказателното право в тълкувателно решение №3/2015 г. на ОСНК на ВКС, „Научни четения на тема „Правни норми и правни принципи“, сборник доклади, Университетско издателство, С., 2017 г., ISBN 978 – 954 – 07 – 4321- 9, стр. 296 – 314.

Прилагането на тълкувателно решение № 3 от 2015 г. може да доведе до неоправдани от юридическа гледна точка последици – възпрепятстване на осъществяването на наказателната отговорност, независимо от фактическия състав, който съответства на състава на престъплението или държавата може да откаже да реализира отговорност за престъпление без да има законово основание за това. Този извод се основава на изводите в тълкувателното решение, според които принципът *ne bis in idem* има приоритет пред принципа на законност в административното и наказателното право.

The principles of criminal law in the interpretative decision № 3, 2015, from the General Assembly of The Criminal Chambers of the SCC, "Scientific readings on" Legal norms and legal principles ", collection of reports, University Press, С., 2017 г., ISBN 978 – 954 – 07 – 4321- 9, pp. 296 – 314.

The interpretative decision's № 3, 2015, application may result in unreasonable consequences from jurist point of view – obstruction of the realization of criminal liability, despite the factual composition that corresponds

to the composition of the crime or the State may refuse to assume responsibility for one of the types of crimes, without giving a legitimate reason for their decision. This conclusion is based on the interpretative decision, according to which the principle *ne bis in idem* has priority over the principle of legality in administrative and criminal law.

4. Принципът на законност и административното наказание „задържане в структурно звено на МВР, сборник доклади от научна конференция „Промените в Закона за административните нарушения и наказания от 2020 г.“, Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, С., 2022, ISBN 978 – 954 – 07 – 5359, стр. 124 – 134.

Задържането в структурно звено на МВР е традиционно административно наказание в българското законодателство. Неговата нормативна уредба се отклонява от принципа на законосъобразност, тъй като то не е включено в системата на административните наказания. На това основание то следва или да се изключи от нормативните актове, които предвиждат, или да се включи в системата на административните наказания по чл. 13 Закон за административните нарушения и наказания.

Legality principle and administrative punishment “retention in a structural unit of Ministry of interior”, Proceedings of the scientific conference "Changes in the Law on Administrative Violations and Penalties of 2020", University Press "St. Cl. Ohridski " S., 2022, ISBN 978 – 954 – 07 – 5359, pp. 124 – 134.

Retention in structural unit of MoI is a traditional administrative punishment in Bulgarian law. Its legal framework deviates from the principle of legality, as it is not included in the system of administrative penalties. On this basis, it should either be removed from the normative acts in which it can be found, or it should be included in the system of administrative penalties under Art. 13 Law on Administrative Violations and Penalties.

5. За някои изпълнителни деяния в Наказателния кодекс, Юридическо списание на НБУ, XVII.2, 2021, ISSN (Online): 1314-5797, с. 10 -16, <https://law.nbu.bg/bg/publikacii/juridichesko-spisanie-na-nbu-xvii-2-2021>

Многобройните промени в Наказателния кодекс през последните 30 години са направени по различно време и по различни причини. Те доведоха до значителна казуистика в езиковото описание на изпълнителното деяние при множество престъпления. Заместването на юридическата терминология с думи от разговорния български език създаде и нормотворчески парадокс – описването на едно и също по същество забранено поведение в един или различни състави чрез използването на синоними от българския език. Утвърждаването на законодателна практика за буквално възпроизвеждане на терминология от международни актове и актове от правото на Европейския съюз, които подлежат на въвеждане в

наказателното законодателство, допълнително задълбочи този проблем. Неговото преодоляване е от съществено значение за правилното прилагане на наказателноправните норми, тъй като има пряка връзка с разграничаването на приложното поле на отделните форми на деянието. А това в определени случаи се оказва невъзможно дори и след осъществяване на значителна по обем тълкувателна дейност. Нещо повече, непоследователното използване на еднакви описания на изпълнителните деяния, с оглед различията и в другите съставомерни признаци, водят и до различно съдържание на един и същ термин в съставите на различни престъпления.

Настоящото изследване е фокусирано само към част от тези случаи, групирани въз основа на общата им изходна позиция за наказателноправното им съдържание – „приеме – получи – придобие“; „държи – съхранява – пренася – превозва – транспортира“ и „пренесе през границата на страната – внася – изнася“.

For certain executive action in the Penal Code, NBU Law Journal, XVII.2, 2021, ISSN (Online): 1314-5797, с. 10 -16,
<https://law.nbu.bg/bg/publikacii/juridichesko-spisanie-na-nbu-xvii-2-2021>

Numerous changes in the Penal Code over the last 30 years, which have been made at different times and for different reasons, have led to significant casuistry in the linguistic description of the executive act. The replacement of legal terminology with words from the colloquial Bulgarian language created a normative paradox – describing one and the same prohibited behavior in one or different types of crimes through synonyms from the Bulgarian language. The adoption of legislative practice for the literal reproduction of terminology from international acts and acts of European Union's law, which are subject to introduction into criminal law, has further aggravated this problem. Overcoming it is essential for the proper application of criminal law, as it has direct connection with the differentiation of the scope of the various forms of the act. In some cases it turns out impossible even though a significant volume of interpretive activity has been done. Moreover, the inconsistent use of the same descriptions of executive acts, in view of the differences in other constituent features, also leads to different meanings of the same term in the composition of different crimes.

The present study focuses only on some of these cases, grouped by the basis of their common starting point for their criminal law content - "accept - receive - acquire"; "Holds - stores – carry over – ships - transports" and "transports across the border - imports - exports".

СТУДИИ

6. За прилагането на чл. 40, ал. 2 от Конституцията на Република България, съавторство с гл. ас. д-р Капка Георгиева, сборник доклади от Национална научно-практическа конференция „Медиите в България – 30

години по-късно“, НБУ, департамент Право, 2020, ISBN 978-619-233-143-6, стр. 101 – 124, публикуван на <https://law.nbu.bg/bg/publikacii/mediite-v-bylgariq-30-godini-po-kysno-nacionalna-nauchnoprakticheska-konferenciq>

Изложението има за цел да изясни адресатите, съдържанието на ограничението по чл. 40, ал. 2 от КРБ и начина на прилагането му. Обосновава се, че адресат на разпоредбата са средствата за масова информация, независимо дали са социалните медии, телевизията, радиото и др. На тази основа се посочва, че ограниченията са насочени към съдържанието както на печатните издания, така и на всички други средства за масово осведомяване и че разпоредба не би могла да се приложи без правила, уредени на ниво обикновено законодателство. Като се разглеждат основанията за прилагане на чл. 40, ал. 2 от КРБ, в изложението се правят изводи и за възможностите за тяхното прилагане.

For the application of art. 40, para. 2 of the Constitution of the Republic of Bulgaria, co-authored with Ch. Assistant Professor Dr. Капка Georgieva, Proceedings of the National Scientific and Practical Conference "Media in Bulgaria - 30 Years Later", NBU, Department of Law, 2020, ISBN 978-619-233-143-6, pp. 101 - 124, published on <https://law.nbu.bg/bg/publikacii/mediite-v-bylgariq-30-godini-po-kysno-nacionalna-nauchnoprakticheska-konferenciq>

The exhibition is aimed at clarifying the addressees, the content of the restriction and the method of its implementation under Art. 40, para. 2 of the CRB. It is justified that the provision is addressed to the tools of mass media, whether it is the social media, television, radio, etc. On this basis, it is stated that the restrictions are directed to the content of both printed editions and any other medium and provision could not be implemented without the development of the regulation at a level of ordinary legislation. This article is reviewing the options for applying Art. 40, para. 2 of the CRBs as well as conclusions are drawn about the possibilities for their implementation.

7. Основания за административно наказване в Особената част на Наказателния кодекс (дискуссионни въпроси), сборник доклади от научна конференция „50 г. ЗАНН – история, традиции, бъдеще“, Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, С., 2020, ISBN 978 – 954 – 07 – 4975 – 4, стр. 272-297.

Основанията за налагане на административно наказание, уредени в Особената част на НК, са престъпления, за които се налагат административни наказания. Този извод се основава на проследимостта на тяхното установяване, връзката с институтите на наказателната отговорност, на административните наказания и на общите правила на наказателното право.

Administrative punishment grounds in the special part of the Penal code (questions from discussion), Proceedings of the scientific conference "50 years

of ZANN - history, traditions, future", University Publishing House "St. Cl. Ohridski ", S. 2020, ISBN 978 – 954 – 07 – 4975 – 4, pp. 272-297.

The grounds for administrative punishment settled in the Special Part of the Penal Code are criminal offenses for which administrative penalties are to be imposed. This conclusion is based on the traceability of their establishment, its relationship with the institute of criminal liability, administrative penalties and the general rules of criminal law.

8. Обект и система на наказателноправната защита на свободата на религията – сп. Юридически свят, 1/2021, ISBN 1311 – 3488, стр. 11 – 31

Принадлежността на свободата на религията към правата на човека от първо поколение определя правната ѝ уредба в българските Конституции като традиционна. На същото основание националното ни законодателство традиционно разпознава и необходимостта от наказателноправната ѝ защита. Обект на тази защитата са обществените отношения, които са свързани с нормалното упражняване на свободата на религията. Въз основа на него в системата на престъпленията, които ги засягат, се обособяват същински и несъщински престъпления против свободата на религията. Извън тази система са онези престъпления, чрез които се нарушават забраните и ограниченията на упражняването на свободата на религията, защото те са предназначени да гарантират други ценности, различни от нея като основна свобода на човека. Независимо от различията в систематичното място, разликите в признаците на съставите на престъпленията против свободата на религията в българските наказателни закони наказателноправната защита на тази свобода се основава на еднаква изходна позиция. Тя е предназначена да осигури нормалното упражняване на свободата религията чрез защита от престъпни посегателства, които са мотивирани от принадлежността на едно лице към определена религия. Този извод не се променя от различния обхват на защитата в различните исторически периоди, защото той е само формален белег, чрез който се изразява отношението на държавата към тази свобода. Затова дори и във времената на фактическо отричане на значението на свободата на религията като основна свобода, философията на наказателноправната ѝ защита не се променя.

9. Обхват на наказателноправната защита на финансовата система, ПОД ПЕЧАТ, сп. Правна мисъл, ISSN 1310-7348

Теоретичното изясняване на обхвата на наказателноправната защита на финансовата система следва да се основе на определянето на обекта на престъпленията, чрез които се засяга нейното нормално функциониране. През неговата призма в изследването се изяснява съдържанието на понятието „финансова система“, връзката на това понятие с предмета на регулиране на финансовото право и значението му за наказателното право

за родовия и непосредствения обект на престъпленията против финансовата система. Въз основа на проследяването на наказателноправната уредба се представят изводите за обхвата на тази защита и предложенията за усъвършенстването ѝ.

Scope of criminal law protection of the financial system, IN PRINT, Legal Thought Magazine, ISSN 1310-7348

The theoretical clarification of the scope of criminal protection of the financial system should be based on the definition of the object of the crimes through which its normal functioning is affected. Through this perspective, the study clarifies the content of the concept of "financial system", the relationship of this concept with the subject of regulation of financial law, and its significance for criminal law for the generic and immediate object of crimes against the financial system. Based on the monitoring of the criminal law framework, the conclusions on the scope of this protection and the proposals for its improvement are presented.